

Sygn. akt III AUa 23/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górską (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o waloryzację świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 października 2014 r. sygn. akt VI U 1092/14

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 23/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dokonał waloryzacji przysługującej M. L. emerytury, począwszy od dnia 1 marca 2014 r. Emerytura po waloryzacji od dnia 1 marca 2014 r. wynosi 1185,81 zł, zaś podstawa wymiaru świadczenia 2032,42 zł.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji wnosząc o przyznanie jej emerytury w zbiegu z 1/2 rent z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów. Ponadto podniosła, iż stan zdrowia nie pozwala jej na podjęcie zatrudnienia, w związku z czym brakuje jej na zakup leków oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu wskazał, że waloryzację przeprowadzono zgodnie z przepisami ustawy emerytalnej.

W piśmie procesowym z dnia 7 października 2014 r. ubezpieczona wniosła dodatkowo o doliczenie okresu zatrudnienia w charakterze nauczyciela, przyznanie dodatku nauczycielskiego za wysługę ponad 25 lat pracy nauczycielskiej oraz dodatku za pracę w trudnych i uciążliwych warunkach.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 23 października 2014 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten oparł swoje ustalenia na następującym stanie faktycznym.

M. L. urodziła się (...). Od 1980 roku miała przyznaną rentę III grupy inwalidów. Od marca 1985 roku pobierała rentę II grupy inwalidów, od 1 listopada 1987 roku ponownie rentę III grupy inwalidów, zaś od 1 listopada 1989 roku rentę II grupy inwalidów. W 1993 roku organ rentowy zaliczył ubezpieczoną do pierwszej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia.

Decyzją z dnia 15 kwietnia 1993 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 października 1992 roku.

Wysokość świadczenia była w kolejnych latach waloryzowana.

Należna ubezpieczonej emerytura wynosiła na dzień 28 lutego 2014 roku 1 136,81 zł.

Decyzją z dnia 7 maja 2008 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonej dodatek pielęgnacyjny na stałe.

Decyzją z dnia 5 marca 2014 r. organ rentowy dokonał waloryzacji przysługującej ubezpieczonej emerytury od dnia 1 marca 2014 r.

Podstawa wymiaru emerytury po podwyższeniu podstawy wymiaru świadczenia ustalonego na dzień 28.02.2014 r. tj. 2000,41 zł wskaźnikiem waloryzacji 101,60% wyniosła od 1 marca 2014 r. 2032,42 zł.

Wysokość waloryzowanej emerytury ustalono poprzez pomnożenie kwoty świadczenia ustalonego na dzień 28.02.2014 r. tj. 1136,81 zł przez wskaźnik waloryzacji 101,60%. Emerytura po waloryzacji od 1.03.2014 r. wyniosła 1155,00 zł.

Kwestia stażu pracy ubezpieczonej była kilkakrotnie rozpatrywana w postępowaniach sądowych na skutek odwołań ubezpieczonej:

- od decyzji z dnia 2 kwietnia 1992 roku, oddalone wyrokiem z dnia 5 listopada 1992 roku (VII U 1710/92),
- od decyzji z dnia 10 grudnia 1992 roku, 15 kwietnia 1993 roku, 24 czerwca 1993 roku oraz 7 września 1993 roku, oddalone wyrokiem z dnia 2 marca 1994 roku (VII U 2038/93),
- od decyzji z dnia 27 grudnia 1993 roku, 10 grudnia 1993 roku, 10 marca 1994 roku oddalone wyrokiem z dnia 25 lipca 1994 roku (VII U 627/94).

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie. Jak wskazał, w sprawie pod rozważę Sądu poddano ocenę prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji z dnia 5 marca 2014 r., na mocy której organ rentowy dokonał waloryzacji należnej ubezpieczonej emerytury od dnia 1 marca 2014 r.

Sąd podkreślił, że ubezpieczona w uzasadnieniu odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 marca 2014 r. de facto nie podniosła żadnego merytorycznego zarzutu odnośnie przedmiotowej decyzji, np. zarzucając organowi rentowemu błąd rachunkowy przy ustalaniu wysokości należnego ubezpieczonej świadczenia. Ubezpieczona przede wszystkim podniosła, iż otrzymywane świadczenie jest zbyt niskie i nie wystarcza na pokrycie koniecznego utrzymania. Kontynuując Sąd Okręgowy wskazał, iż ubezpieczona zarzuciła organowi rentowemu niedoliczenie okresu zatrudnienia w charakterze nauczyciela oraz nieprzyznanie dodatku kompensacyjnego. Zarzuty te, jak wskazał Sąd,

były podnoszone przez ubezpieczoną już wcześniej, w tym także w toku wcześniejszych spraw sądowych z udziałem ubezpieczonej, podczas których badano prawidłowości decyzji w sprawie wypłacanych jej świadczeń, a mianowicie w związku z odwołaniem od decyzji z dnia 2 kwietnia 1992 r., oddalone wyrokiem z dnia 5 listopada 1992 r. (VII U 1710/92), od decyzji z dnia 10 grudnia 1992 r., 15 kwietnia 1993 r., 24 czerwca 1993 r. oraz 7 września 1993 r., oddalone wyrokiem z dnia 2 marca 1994 r. (VII U 2038/93), od decyzji z dnia 27 grudnia 1993 r., 10 grudnia 1993 r., 10 marca 1994 r. oddalone wyrokiem z dnia 25 lipca 1994 r. (VII U 627/94). Ponadto, sąd pierwszej instancji podkreślił, iż ubezpieczona może w każdym czasie złożyć nowy wniosek do organu rentowego np. o przeliczenie świadczenia, co skutkować będzie nową decyzją, od której służyć będzie odwołanie do Sądu. W konsekwencji Sąd odniósł się wyłącznie do oceny prawidłowości decyzji waloryzacyjnej z dnia 5 marca 2014 r., bowiem jedynie ta decyzja została wprost zaskarżona przez ubezpieczoną.

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy dokonał prawidłowej waloryzacji świadczenia. Sąd ten wywiódł, że waloryzacja emerytur, rent i innych świadczeń oraz dodatków następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dziennik Ustaw z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). W art. 88 ust. 1-4 ustawy wskazano, że emerytury i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca (ust. 1). Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji (ust. 2). Waloryzacji podlega kwota świadczenia i podstawa jego wymiaru w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację (ust. 3). Waloryzacja obejmuje emerytury i renty przyznane przed terminem waloryzacji (ust. 4). W art. 89 ust. 6 ustawy wskazano, że Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w drodze komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 3 dni roboczych od dnia ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego komunikatu, o którym mowa w art. 94 ust. 1 pkt 1 i 2, wskaźnik waloryzacji, biorąc pod uwagę wskaźniki, o których mowa w ust. 1 i 2, jak również wysokość zwiększenia, o którym mowa w ust. 3.

Minister Pracy i Polityki Społecznej w komunikacie z dnia 11 lutego 2014 roku w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2014 roku ogłosił, że wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2014 roku wynosi 101,6%.

Kontynuując swoje rozważania sąd pierwszej instancji wskazał, iż w niniejszej sprawie przyjęć należało, że organ rentowy waloryzacji świadczenia należnego ubezpieczonej dokonał w oparciu o aktualnie obowiązujący stan prawny, mianowicie zgodnie z dyspozycją przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji 101,6 %, ogłoszonego komunikatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 lutego 2014 roku (Monitor Polski z 2014 r. poz. 150). Należne świadczenie, jak również podstawę wymiaru emerytury zwaloryzowano bowiem przez pomnożenie kwoty świadczenia/podstawy jej wymiaru - w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2014 roku - przez wskaźnik waloryzacji wynoszący 101,60%.

Podstawa wymiaru emerytury po podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 101,60% wyniosła od 1 marca 2014 r. 2032,42 zł (podstawa wymiaru ustalona na 28.02.2014 r. tj. 3331,65 zł x 101,60%). Wysokość waloryzowanej emerytury ustalono poprzez pomnożenie kwoty świadczenia ustalonego na dzień 28.02.2014 r. tj. 2000,41 zł przez wskaźnik waloryzacji 101,60%. Emerytura po waloryzacji od 1.03.2014 r. wyniosła 1155,00 zł.

Wysokość świadczenia do wypłaty wyliczono na kwotę 1185,81 zł (łącznie z dodatkiem pielęgnacyjnym w kwocie 206,76 zł).

W ocenie sądu pierwszej instancji wyliczenie przez organ rentowy, że ubezpieczonej do wypłaty od dnia 1 marca 2014 r., należy się kwota 1185,81 zł jest poprawne.

Tym samym Sąd Okręgowy uznał, iż decyzja ZUS z dnia 5 marca 2014 r. jest prawidłowa i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł o oddaleniu odwołania.

Apelację od powyższego wyroku złożyła ubezpieczona.

Skarżąca wniosła o rozpatrzenie złożonego w Sądzie Okręgowym oświadczenia z dnia 7 października 2014 r. wraz z jego załącznikami. Oświadczenie to zawierało m.in. wnioski o doliczenie pominiętego przez ZUS okresu zatrudnienia, o przyznanie emerytury w zbiegu z 1/2 rent z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów, o przyznanie dodatku nauczycielskiego oraz dodatku za pracę w trudnych i uciążliwych warunkach. Ponadto ubezpieczona wniosła o rozpatrzenie przez Sąd Apelacyjny wniesionego w dniu 18.05.2014 r. odwołania od decyzji ZUS oraz o zasądzenie na jej korzyść zaległych świadczeń. W odpowiedzi na wezwanie do usunięcia braków formalnych apelacji, skarżąca wniosła ponadto o obciążenie strony pozwanej kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację organ wniósł o jej oddalenie w całości, podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i podzielił argumentację faktyczną i prawną Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonej nie jest uzasadniona. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, bez potrzeby ich powielania w całości. Podniesione w apelacji twierdzenia były już prezentowane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a Sąd Okręgowy celnie się do nich odniósł.

Wobec przedstawionych w apelacji, merytorycznie nieuzasadnionych wywodów uwzględnienia wymaga zasada prawa - Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. (III CZP 49/07). W jej treści Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że apelacje niejednokrotnie zawierają zarzuty, które wprawdzie wytykają konkretne uchybienia, ale odbiegają od argumentacji jurydycznej, nie odnoszą się do konkretnych przepisów, nie posługują się językiem prawniczym, pojęciami prawnotechnicznymi itd. Takie zjawisko występuje zwłaszcza w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w których pracownicy i ubezpieczeni, a nawet - jak poucza praktyka - pracodawcy i organy rentowe, powszechnie niereprezentowani przez profesjonalnych pełnomocników, formułują zarzuty apelacyjne w sposób nienawiązujący bezpośrednio do określonych przepisów prawa.

W tej sytuacji jest oczywiste, że sąd drugiej instancji musi samodzielnie dokonać jurydycznej oceny dochodzonego żądania i skonfrontowania jej z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami; zarzuty mają charakter pomocniczy i nie ograniczają swobody sądu.

Z poszanowaniem powyższego Sąd Apelacyjny poza obszarem rozważań pozostawił nielogiczne, czy odbiegające od meritum sprawy wywody skarżącej.

Odnośnie kwestionowanego przez apelującą sposobu waloryzacji emerytury zauważyć należy, że tę kwestię w sposób drobiazgowy przedstawił Sąd Okręgowy. Sąd ten trafnie odniósł okoliczności faktyczne do treści przepisów z art. 88 ust. 1-4 oraz art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że zakres postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji. Sąd pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawę może orzekać w takim zakresie, jaki wynika z treści zaskarżonej decyzji. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd I instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd II instancji – prawidłowość rozstrzygnięcia sądu I instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności rozstrzygnięcia organu decydują zatem zawsze okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący. W niniejszej sprawie powyższa kwestia nabiera zasadniczego znaczenia, ponieważ przedmiotem sporu jest decyzja organu rentowego z dnia 5 marca 2014r. o waloryzacji należnej ubezpieczonej emerytury, a do apelacji, ubezpieczona dołączyła szereg załączników, pozostających poza obszarem zainteresowania sądów. Są to dokumenty, którymi apelująca dysponował już na etapie składania odwołania od decyzji. Na marginesie wskazać trzeba, że większość z dołączonych dokumentów znajdowała się już w aktach organu rentowego i była znana sądom obu instancji. Ubezpieczona nie wskazuje na konkretne uchybienia organu rentowego oraz sądu I instancji, które miałyby wpływ na kształt wydanej decyzji. Apelacja nie

przedstawia w tym zakresie żadnego logicznego wyводу poprzestając jedynie na, trudnej do merytorycznej oceny, polemice.

Wartości, które organ rentowy zastosował przy dokonywaniu waloryzacji emerytury wyraźnie wynikają z akt ubezpieczonej oraz znajdują potwierdzenie w przepisach prawa.

Zgodnie z przepisem art. 88 ust. 1 ww. ustawy z dn. 17.12.1998 r. - emerytury i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca. W ust. 2-4 tego przepisu ustawodawca wskazał na sposób dokonania waloryzacji oraz wymienił świadczenia, które jej podlegają.

Z kolei w art. 89 cyt. ustawy ustawodawca ustalił, że wskaźnik waloryzacji będzie odpowiadał średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Do jego obliczenia przyjmuje się średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli jest on wyższy od wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów. Obligatoryjnym elementem wskaźnika waloryzacji jest zatem zarówno wielkość uwzględniająca inflację (element cenowy), jak i wielkość uwzględniająca 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym (element płacowy). Ewentualne podwyższenie zwiększenia - powyżej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia - jest ustalane w drodze corocznych negocjacji, w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych (tworzonej przez przedstawicieli rządu, organizacji pracodawców i związków zawodowych) przeprowadzanych w czerwcu, w roku poprzedzającym waloryzację i przybiera postać uchwały podlegającej ogłoszeniu w Monitorze Polskim, w drodze komunikatu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W przypadku niezgodnienia stanowiska w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Rada Ministrów określa wysokość zwiększenia w drodze rozporządzenia. (G. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz do art. 89. Warszawa 2013, Legalis). Od strony prawno-technicznej ustalanie wskaźnika waloryzacji przedstawia się następująco: najpierw prezes GUS ogłasza, w formie komunikatu, w Monitorze Polskim - w terminie do końca stycznia średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem oraz średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów (w poprzednim roku kalendarzowym) oraz - w terminie do 7. roboczego dnia lutego - realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym (art. 94 ust. 1). Następnie zaś, w terminie 3 dni roboczych minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w drodze komunikatu, w Monitorze Polskim, na podstawie tych danych, wskaźnik waloryzacji obowiązujący od 1 marca (G. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz do art. 89. Warszawa 2013, Legalis).

Wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2014 r. wyniósł 101,6 % (komunikat Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 lutego 2014 roku w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2014r.).

W konsekwencji prawidłowego zastosowania tak przez organ, jak i Sąd Okręgowy powyższych regulacji, emerytura ubezpieczonej po waloryzacji od 1 marca 2014 r. wynosi 1155,00 zł. Przy tym do emerytury przysługuje M. L. dodatek pielęgnacyjny w kwocie 206,76 zł. Zgodnie z Komunikatem Prezesa ZUS z dn. 18 lutego 2014 r. w sprawie kwoty najniższej emerytury i renty, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych oraz kwot maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent (M. P. z 2014 r. Nr 165) - kwota dodatku pielęgnacyjnego od 01.03.2014 r. wynosi 206,76 zł miesięcznie. Ostatecznie zatem, przy uwzględnieniu dodatku pielęgnacyjnego, od 1 marca 2014 r. wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 1185,81 zł.

Weryfikując prawidłowość zaskarżonej decyzji, Sąd Apelacyjny nie dostrzegł błędów rachunkowych. Ubezpieczona pomijając reguły waloryzacji świadczeń, tworzy własny system wyliczenia, który nie ma oparcia w obowiązujących przepisach. Okoliczność, że skarżąca nie jest usatysfakcjonowana wysokością emerytury nie może stanowić podstawy do zmiany prawidłowej decyzji organu.

W konsekwencji tutejszy Sąd uznał, że apelacja jest nieuzasadniona, a ponieważ brak jest też innych podstaw do wzruszenia trafnego rozstrzygnięcia sądu I instancji, które Sąd Odwoławczy bierze pod rozwagę z urzędu - apelację na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono.

del. SSO Beata Górska SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko